

religiøse Forsamlinger uden i den angivne Tid mellem 9 og 4. Hvad Hensigt har man da med § 7? Bedd man da ikke, at Mange anlægge deres religiøse Forsamlinger saaledes, at de netop befordre og fremme ganske anderledes intensiøst, end Andrevilde gjøre det, det, som man befrygter skal blive fremmet, ved saadanne Forsamlinger. Naar man gennemgaaer den almindelige Historie, de forskjellige Folkeslags religiøse Historie, tror jeg, at man vil finde, at ofte er netop Omvæltninger, Revolutioner, de epokegjørende Begivenheder fremtalte gennem religiøse Forsamlinger, og kan man derimod ikke ofte sige, at Foredrag i verdslige Diemed, et historisk Foredrag for Exempel, styrker Lovligheden. Dette er meget forstaaeligt, idet det nemlig beror paa vedkommende Talers Forstaaelse af Livets aandelige og materielle Forhold, hvor verdsligt det bliver. Jeg vil endog sige: Medens man i en religiøs Forsamling kan opildne Folk til at være paa deres Post imod Magthaverne ogsaa i borgerlig Henseende, kan en verdslig Taler tage et hvilket som helst Thema ud af Historien og foredrage det i en „verdslig“ Forsamling saaledes, at Tilhørerne styrkes i den Tankegang: „Vi leve vel i et frit Land, men vi skulle være lydende, lydige mod vor Dyrighed og aldrig gjøre de Fordringer gjældende, vi have ifølge vor Grundlov“. Det beror paa, hvorledes den Vedkommende kan lægge sit Stof for, om det bliver et aandeligt eller et verdsligt Foredrag; ei en Gang Prædikestolen kan værne os herind. Jeg siger derfor: er det hensigtsmæssigt, kan denne Paragraf rent faktisk taget overhovedet udføres? Vi maa svare Nei! Men hvorfor i al Verden skulle man da forhindre Folk fra at komme sammen ved saadanne Leiligheder i disse 7 Timer ligesaa vel som andre Dage til de Forhandlinger, de synes bedst om, som de opbygges eller uddannes bedst ved? Det er muligt, rent udvortes taget, at det var en gavnlig Konkurrence for Præsterne, om der var offentlige Forhandlinger i disse 7 Timer. Jeg bortser nu fra, at Lovens § 7 efter min Opfattelse strider mod Grundloven, saa at jeg aldrig vil kunne stemme for en Lov, der indeholder en saadan Bestemmelse, men jeg tager det rent praktisk, og saa siger jeg, at det vilde formentlig være gavnligt, om man etablerede en Konkurrence med de øvrige Talere i disse 7 Timer om Ugen. Nu vil man ved denne Lov værne om Søndagens Hedsommelighed for at faae Folk af bare Hedsommelighed til at høre Præsterne; men jeg siger: Religionen vil være langt bedre tjent med, naar vi paa billig og rimelig Maade oprettede en Konkurrence, saa at man kan tale om aandelige og verdslige Sager, hvad man vil, og Præsterne ikke faae særlig Privilegium, men maa forsøge, om de ved de Landsgaver, de have, kunne drage Folk til sig. (Afbrydelse af Røfod.) Jeg hørte ikke de aandrige Bemærkninger, som det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds fremsatte, jeg forudsætter

nemlig, at de være aandrige; thi de hørlige ere det. Jeg finder derfor, at § 7 er i Strid med den ved Grundloven givne Ret. Jeg siger dernæst, at den ikke vil kunne gennemføres, og at den hverken er praktisk fornøden eller endog, hvis man gif ud fra Lovforslagets Tanker, at Religionen var vel tjent med at have en Politistav ved Siden, i nogen Maade fornøden. Jeg kunde tænke mig, at en Bestemmelse kunde forenes med Grundloven, nemlig en Bestemmelse om, at man til visse bestemte Tider, som her ere nævnte, ikke maatte holde offentlige Forsamlinger, hvor der f. Ex. raabes Leve eller Hurra eller Sligt i umiddelbar Nærhed af det Sted, hvor der er befalet religiøse Forsamlinger isorveien. Jeg har tænkt mig, at det mulig kunde findes i Grundlovens Bestemmelse, jeg modtager en Indsigelse derimod; men kunde en saadan Bestemmelse findes praktisk rigtig, maa jeg forudsætte, da vi staa paa Religionsfrihedens Grundlag og ikke have Pligt til at understøtte Folkekirken ved Politistaven, men kun med nogle Penge, at den samme Ret skal gjælde for den jødiske Synagoge eller for Methodistkirkerne som for Folkekirkenes Vedkommende; vi bør ikke kunne tillade, at det sjællandske Sernbaneselskab piber gjentagne Gange forbi Methodistkirken og en anden lille Kirke paa Nørrebro paa Søn- og Helligdage og forstyrrer Menighedens Andagt, vi burde i den Henseende forlange Ligeberettigelse for alle anerkjendte religiøse Samsfund. Det var min Hovedindvending mod denne Lov. Hvad iøvrigt Lovforslaget angaar, skal jeg ikke komme ind paa Enkeltheder; der kunde være en Del, forekommer det mig, ret snurrig Ting deri. Jeg stal kun tilføje, at det ikke er helbigt, at man kommer ind paa Bevillingssystemet med Hensyn til Sligt. Hvad den ærede Lovgivningsmagt vil fastsætte, maa være fastsat f. Ex. angaaende Klappjagter ligesaa godt for dem, der drikke Champagne, som for dem, der drikke Brændevin, ligesaa vel for Jasanjagter som for Rævejagter. Men selve Lovforslagets Tendents forekommer mig i det Hele lidet at svare til den Opfattelse af Religionsfriheden og Religionen, som vi maa være komne til nu. At en Lov af 1845 kunde gives paa en Tid, da vi havde Evangsstatskirke, da man skulde lade sine Børn døbe inden 8 Uger, ellers som Sognefogden, da man skulde lade sine Børn konfirmere, da man skulde gaa til Madvere, hvis man vilde gjælde som Vidne for Retten, det er forstaaeligt. Det var hele den daværende Tids Retning, og Indledningen til selve Loven viser jo ogsaa tydeligt Hensigten, hvor den siger, at det er Kongens landsfaderlige Ønske at værne om Guds tjeneestens Hellighed og holde Embedsmændene til at foregaa Andre med et godt Exempel, det vil sige flittigt at gaa i Kirke. Det kunde passe til den Tid, men den fuldstændige Forandring, som foregik i Lovgivningen i 1849, og som efterhaanden dog heldigvis mere og mere er tvængt ind og